

Zdravlje u Međimurskoj županiji
Kretanje zaraznih bolesti na području Međimurske županije

Višnja Smilović, Lidija Vrbanec Megla, Suzana Tarandek Strnad

Zavod za javno zdravstvo Međimurske županije

Ključne riječi: zarazne bolesti, Međimurska županija, dvadesetogodišnje razdoblje, povoljna epidemiološka situacija

UVOD

Zarazne bolesti predstavljaju stalni neposredni ili potencijalni javnozdravstveni problem kako u Hrvatskoj tako i u cijelom svijetu. Danas su one pod nadzorom gotovo isključivo zbog kvalitetne provedbe programa cijepljenja te osiguranja zdravstveno ispravne hrane i vode. Pravovremeno liječenje oboljelih također doprinosi u nadzoru nad zaraznim bolestima. Ipak, najvažniji dio u nadzoru je praćenje i izvještavanje o pojavi i kretanju zaraznih bolesti. Za što kvalitetniji nadzor potrebna je suradnja higijensko-epidemiološke službe i liječnika sa svih razina zdravstvene zaštite koji odmah trebaju prijaviti sumnju na bolest ili bolest, a što je i obvezno sukladno Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti. Podaci o zaraznim bolestima u Hrvatskoj prijavljuju se epidemiološkoj službi svakog Zavoda za javno zdravstvo, a oni prijavljuju epidemiološkoj službi Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ). HZJZ informacije o zaraznim bolestima upućuje stručnoj javnosti, javnim medijima i stanovništvu, ali i prosljeđuje podatke u Svjetsku zdravstvenu organizaciju i prema mrežama EU odnosno ECDC-a Eurosurveillance.

MATERIJAL I METODE

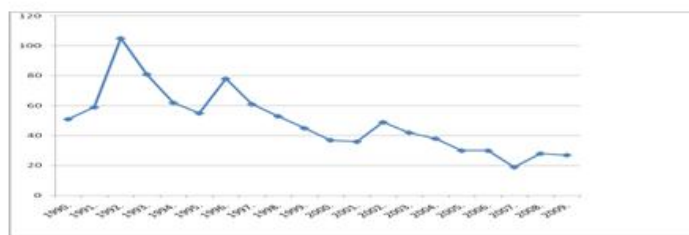
U radu smo prikazali dvadesetogodišnje kretanje nekih zaraznih bolesti za koje smo smatrali da su karakteristične za područje naše županije. U radu su se koristili podaci Djelatnosti za epidemiologiju Zavoda za javno zdravstvo Međimurske županije koji su nastali na osnovu prijava liječnika primarne zdravstvene zaštite te bolničkih liječnika, a koji su prijavljivali sukladno Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti i njegovim podzakonskim aktima. Isto tako smo se koristili i godišnjim izdanjima epidemiološke službe HZJZ i Hrvatskim zdravstveno-statističkim ljetopisom HZJZ.

REZULTATI

Bolest	1990.	1991.	1992.	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Aktivna Tbc	51	59	105	81	62	55	78	61	53	45	37	36	49	42	38	30	30	19	28	27
Botulizam	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Crvenka (rubella)	10	55	3	5	10	6	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dizenterija	33	13	13	219	20	43	8	15	4	6	1	0	5	2	1	4	7	2	3	4
Ehinokokoza	0	0	1	0	1	0	0	1	4	1	2	2	2	0	2	0	2	1	0	0
Enterocolitis rota/adeno	140	313	364	681	376	333	212	302	338	231	248	233	232	207	294	281	293	331	399	261
Enteroviroze	0	0	0	0	0	0	10	1	4	3	4	10	16	3	23	18	33	21	20	22
Erizipel	41	56	31	27	50	51	64	65	94	68	75	75	90	86	83	70	68	69	76	90
Gripa	958	927	3782	9512	4141	2032	1313	3782	3814	6380	2962	3507	2215	3984	2247	5524	233	3269	1900	2298
Helmintoze	0	0	32	36	57	41	20	49	36	90	103	32	36	17	23	44	22	12	11	19
Hemovagijska groznica	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Hripavac	33	3	2	23	2	2	6	6	0	6	0	14	3	0	1	1	0	2	6	0
Infektivna mononukleoza	4	10	10	11	13	16	38	27	27	22	22	34	20	23	26	18	11	20	18	25
Kapavac	10	4	8	6	2	0	0	3	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Klamidijaza	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	7	12	32	20	6	28	24	3	4	2
Vodene kozice	1188	1262	721	1225	641	855	478	1216	692	648	576	726	1074	541	886	214	839	818	767	416
Herpes zoster	14	37	40	35	32	57	40	69	61	73	80	71	71	83	109	84	77	97	113	103
kampilobakterioza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	27	57
Krpeljni meningoencefalitis	0	0	1	1	3	2	3	6	4	7	10	1	2	3	9	6	2	4	1	0
legionarska bolest	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Leptospiroza	2	4	10	1	5	7	7	1	9	0	0	5	4	4	0	0	1	0	0	0
Lyme boreliozna	0	5	12	63	68	31	45	23	20	17	20	19	14	31	26	26	29	19	24	26
Meningokokni meningitis sepsa meningokokcarnja	0	4	3	6	5	1	10	3	5	7	1	5	3	4	2	5	2	4	3	4
Meningitis bakterijski/sepsa	0	0	0	0	0	1	8	5	2	1	5	1	4	2	3	4	6	3	2	11
Ospice	3	1	2	2	0	121	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0

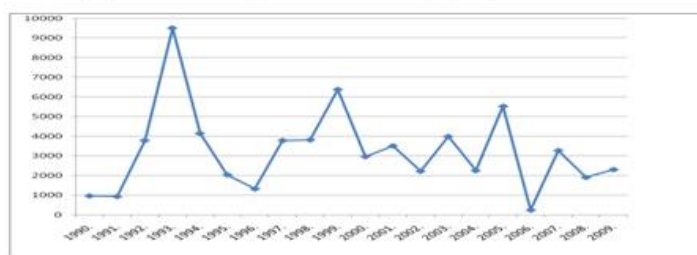
Ornitioza-psittakoza	4	0	0	2	2	3	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	3	0		
Prionska bolest	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Q groznica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	
Salmoneloza sepsa epid	106	113	148	207	97	149	86	153	148	175	104	113	405	169	101	152	88	74	91	96		
Sifilis	0	0	0	1	0	2	2	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2		
Streptokokna upala grla	330	405	314	410	362	283	263	270	330	205	250	350	310	390	316	169	317	446	739	676		
Sarlah	150	110	113	202	113	96	214	193	293	144	100	190	257	245	141	55	80	95	140	164		
Svrab	81	205	252	98	47	24	28	35	22	26	32	13	8	12	9	9	6	8	4	11		
Tetanus	1	0	0	0	1	2	2	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0		
Toksoplazmoza	0	0	5	4	2	6	4	5	10	8	2	4	2	2	5	1	0	0	0	1		
Trihineloza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0		
Trovanje hranom mycetismus epid.	155	140	166	168	137	173	166	58	21	22	12	32	5	7	11	31	150	24	3	5		
Tularemija	0	0	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0		
Upala pluća	0	0	9	20	22	14	29	29	58	44	48	19	27	30	60	67	42	55	67	108		
Usljivost glave i tijela	64	48	97	33	2	7	1	9	17	3	5	1	2	4	4	16	8	1	10	8		
Hepatitis virusa A	9	92	69	2	65	66	21	3	5	77	4	2	25	6	6	0	1	1	0	0		
Hepatitis virusa B	3	6	9	5	4	2	6	12	11	7	5	7	2	5	4	2	1	4	5	0		
Hepatitis non identičca hepatitis C	1	0	5	0	5	3	7	7	0	1	8	5	6	0	5	1	0	3	2	4	1	
Virusni meningitis	0	3	5	1	5	3	5	3	4	9	24	5	4	8	3	10	20	5	3	2		
Zaraza upala mozga	3	4	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	6	2	7	5			
Zaušnjaci	18	18	6	22	13	4	10	10	7	9	1	7	4	0	4	1	1	3	4	0		
Nosilaštvo HBsAg anti HCV	8	3	11	24	11	5	8	7	5	6	1	2	6	7	2	0	1	1	2			
Nosilaštvo HIV antitijela	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0		
Nosilaštvo salmonelle typhi	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Nosilaštvo salmonela i sigala	40	12	5	15	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
AIDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	
pandemijska AH1N1 gripa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2007	

Aktivna Tbc od 1990. -2009. godine u Međimurskoj županiji

Tuberkuloza u Međimurskoj županiji pokazuje od početka devedesetih godina kada je u jednoj godini bilo i više od 100 oboljelih prilično nagli pad učestalosti uz očekivane manje godišnje oscilacije. U posljednje tri godine promatranog razdoblja broj oboljelih od tuberkuloze je ispod 30, što nas svrstava u županije sa manjom ili jednakom incidencijom oboljevanja od tbc u Republici Hrvatskoj.

Sezonska gripa od 1990. -2009. godine u Međimurskoj županiji

U promatranom dvadesetogodišnjem razdoblju primjećujemo da se u većini godina sezonska gripa javlja u obliku epidemije srednjeg intenziteta sa prosječnim brojem oboljelih od oko 2500. 1993. godine bila je epidemija gripe većeg intenziteta sa oko 10 000 oboljelih te 1999. i 2005 godine sa oko 6000 oboljelih u našoj županiji.

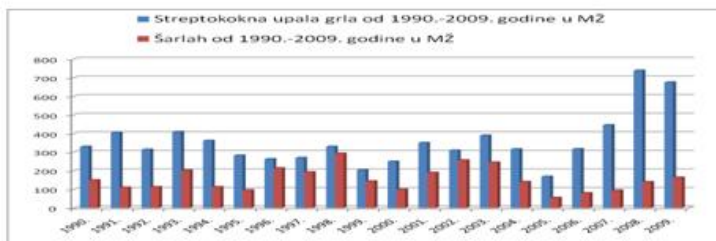
Upala pluća od 1990. -2009. godine u Međimurskoj županiji

Oboljevanje od upale pluća se prati kako bi se uočila eventualna grupiranja i mogućnost razjašnjavanja etiologije, što bi bilo

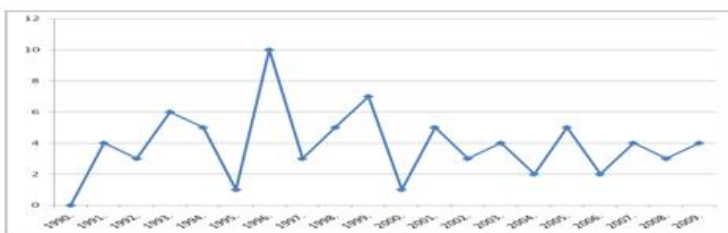
važno za protuepidemijske mjere. Nažalost samo u malom broju prijavljenih oboljenja od upale pluća se utvrđuje i uzročnik. Mali broj prijavljenih u prvim godinama promatranog razdoblja se može pripisati podprijavljivanju od strane liječnika a broj od 108 prijavljenih od upale pluća u 2009. godini je vezan najvećim dijelom za pandemijsku gripu te hospitalizirane i posebno praćene pacijente.

Streptokokna upala grla i šarlah od 1990. -2009. godine u Međimurskoj županiji

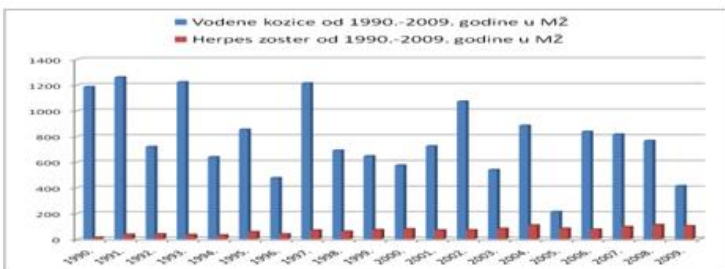
Streptokokne bolesti pokazuju ravnomjeran trend pojavljivanja od oko 300 oboljelih od upale grla te oko 150 oboljelih od šarlaha. U zadnje dvije godine imali smo veći broj prijavljenih oboljelih od streptokoknih bolesti sa nekoliko epidemija u dječjim vrtićima te su sukladno tome i provedene protuepidemijske mjere za suzbijanje širenja epidemije. Većina oboljelih od streptokoknih bolesti je prijavljena na temelju kliničke slike.

Meningokokne bolesti od 1990. -2009. godine u Međimurskoj županiji

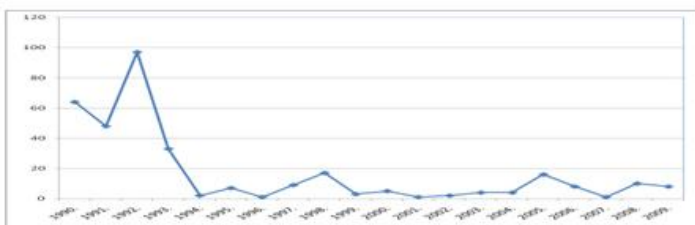
Meningokokne bolesti u Međimurskoj županiji se javljaju sa prosječnom učestalošću od oko 4 oboljele osobe u godini. Prevladavajuća je seroskupina B *Neisseriae meningitidis*. Slučajevi su u pravilu pojedinačni, osim 1996. kada je bila prijavljena jedna kućna epidemija sa troje oboljelih od meningokokne bolesti. Redovita promptna intervencija epidemiologa u zaštiti osoba u kontaktu kemoprofilaksom pridonosi da je i većina oboljelih pojedinačna, bez sekundarnih slučajeva.

Vodene kozice i herpes zoster od 1990. -2009. godine u Međimurskoj županiji

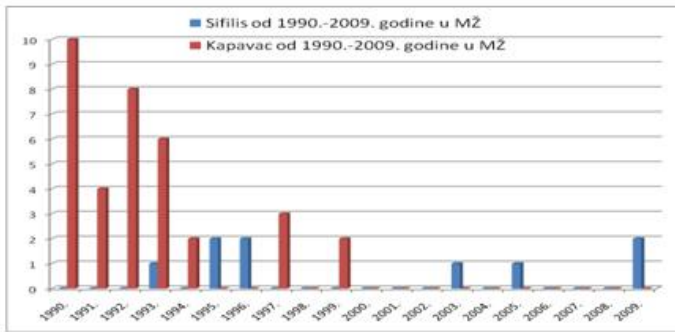
U promatranom dvadesetogodišnjem razdoblju uočava se visoka, prirodna učestalost obolijevanja od vodenih kozica i to najvećim dijelom u predškolskoj dobi. Herpes zoster pokazuje trend ravnomjernog obolijevanja u promatranom razdoblju sa relativno malim brojem oboljelih.

Ušljivost glave i tijela od 1990. -2009. godine u Međimurskoj županiji

Osim u početnim godinama promatranog razdoblja kada je bilo nekoliko epidemija ušljivosti u školama, u zadnjih petnaestak godina uočljiv je trend malog broja oboljelih sa tek pokojom manjom epidemijom. Razlozi tome se nalaze u provedbi preventivnih mjera zdravstvenog odgoja te higijensko-sanitarnih mjera u školama te u obiteljima oboljelih.

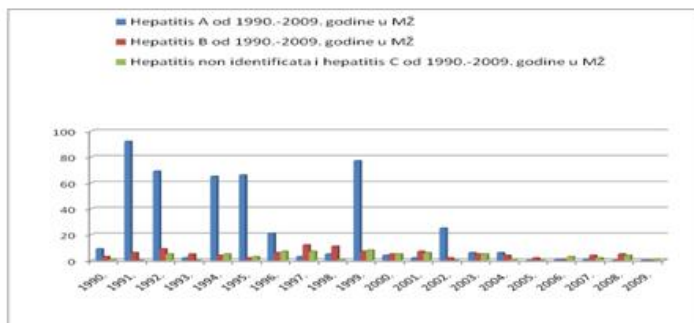
Sifilis i kapavac od 1990. – 2009. godine u Međimurskoj županiji

U posljednjih deset godina nije bilo zabilježeno obolijevanje od kapavca dok pratimo pojavu obolijevanja od sifilisa u posljednjih nekoliko godina.

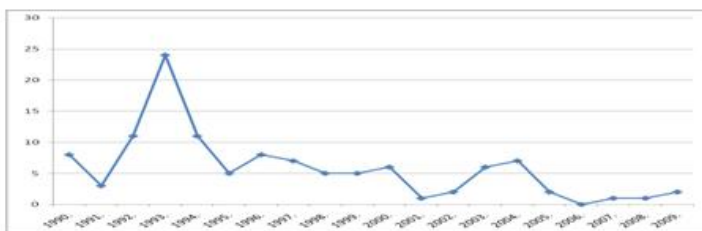
Stanje je u cjelini povoljno jer je to tek jedan do dva oboljela godišnje što je znatno manje nego je to bilo prije 30-40 godina. Svaki slučaj ovih bolesti se nadzire da se spriječi širenje a da se zaraženi izliječe.

Hepatitis A,B i C od 1990. – 2009. godine u Međimurskoj županiji

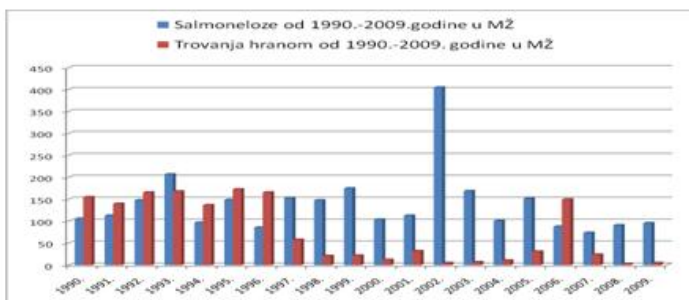
Hepatitis A pokazuje posljednjih desetak godina vrlo povoljno stanje što upućuje da se higijensko-sanitarni standard povećao i za oboljele od hepatitisa B i C se može uočiti da su u posljednjih deset godina u padu sa prosječno ispod 5 oboljelih godišnje. Oboljeli od hepatitisa B su najčešće u odrasloj dobi te ih kao i u cijeloj Hrvatskoj nema među djecom i zdravstvenim radnicima koja su obuhvaćeni obveznim cijepljenjem.

Nosilaštvo Hbs Ag i anti HCV od 1990. -2009. godine u Međimurskoj županiji

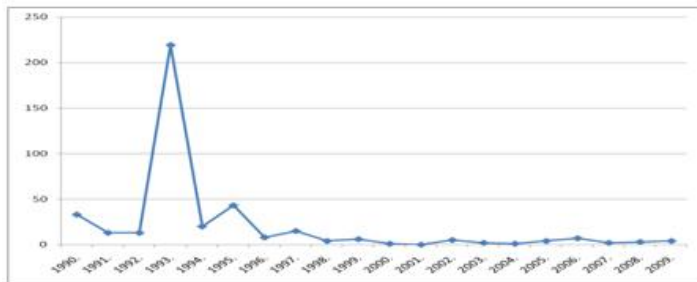

Slično kao i kod obolijevanja, i kod nosilaštva HBs Ag te anti HCV uočava se trend pada sa relativno niskom učestalošću u zadnjih pet godina . Obvezno testiranje trudnica kao i drugih zakonom propisanim kategorija osoba doprinosi ovom zadovoljavajućem stanju no upućuje i na dalje aktivno traženje nosioca HBs Ag i HCV kako bi se što prije obuhvatile sve osobe u kontaktu te ih se zaštitilo.

Salmoneloze i trovanja hranom od 1990. -2009. godine u Međimurskoj županiji

Dizenterija od 1990. - 2009. godine u Međimurskoj županiji

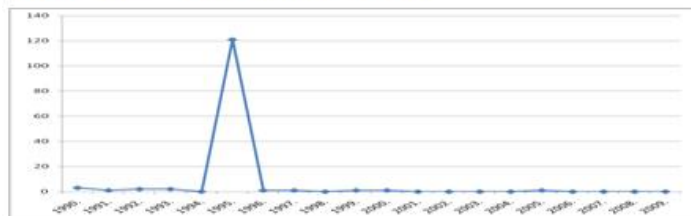
Učestalost salmoneloza u promatranom razdoblju stagnira uz prosječan broj oko 120 oboljelih godišnje ,osim jedne veće epidemije 2002. godine sa više od 200 oboljelih ,u pravilu se salmoneloze javljaju pojedinačno ili u manjim kućnim epidemijama. Sve mjere koje se sustavno provode u cilju su sprečavanja obolijevanja putem hrane te i pokazuju dobar učinak jer epidemija salmoneloza u javnim restoranima u pravilu nema.

Slična je situacija i sa prijavljenim trovanjima hranom te sa dizenterijom sa još manjom učestalošću pojavljivanja.

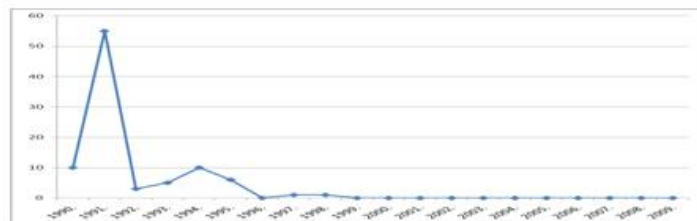
Zaušnjaci od 1990. -2009. godine u Međimurskoj županiji

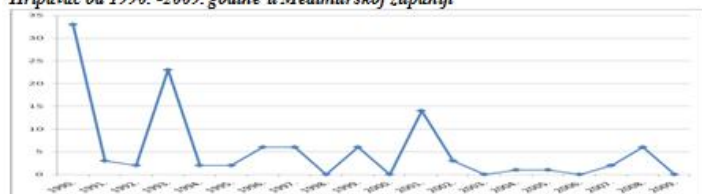
Ospice od 1990. -2009. godine u Međimurskoj županiji

Crjenka (rubeola) od 1990.-2009. godine u Međimurskoj županiji

Hripavac od 1990. -2009. godine u Međimurskoj županiji

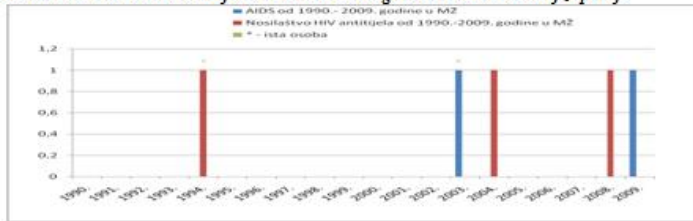

Tetanus od 1990. -2009. godine u Međimurskoj županiji

Pobol od svih ovih bolesti je nizak, pojedinačan zahvaljujući sustavnom dugogodišnjem obveznom cijepljenju. Kod ospica je zabilježena jedna veća epidemija 1995. godine koja je importirana te su poduzete protuepidemijske mjere za sprečavanje širenja te bolesti. Prijava svake od ovih bolesti povlači hitan epidemiološki izvid te postupak po propisanom protokolu sa svrhom dokazivanja te sprečavanja širenja.

AIDS i nosilaštvo HIV antitijela od 1990. -2009. godine u Međimurskoj županiji

U našoj županiji se bilježi razmjerno povoljno stanje niske učestalosti oboljevanja od AIDS-a te nosilaštva HIV antitijela u odnosu na druge županije i Hrvatsku u cjelini. Može se uočiti da je u razdoblju do 2000. godine prijavljena samo jedna osoba nosilac HIV antitijela koja je 2003. godine prijavljena kao oboljela od AIDS-a a u proteklom desetogodišnjem razdoblju prijavljena je još jedna oboljela osoba od AIDS-a te dvoje nosilaca HIV antitijela.

ZAKLJUČAK

Epidemiološka situacija u pogledu zaraznih bolesti u Međimurskoj županiji u promatranom razdoblju se može procijeniti kao povoljna.

To se temelji na činjenicama:

⊙ da su bolesti protiv kojih se cijepi potisnute, da su bolesti koje prate niski higijenski standard vrlo rijetke ili i odsutne ,rijetke su i tzv. klasične spolne bolesti

⊙ Sustav preventivnih mjera za sigurnu masovnu prehranu i javnu vodoopskrbu je učinkovit te nema tzv. hidričnih epidemija te u pravilu nema epidemija trovanja hranom u javnim restoranima

Morbiditetni podaci pokazuju da je učinak svih navedenih mjera vrlo povoljan no dobro je podsjetiti da se zdravlje ljudi uvijek može poboljšati pa tako i u pogledu uvijek aktualnih zaraznih bolesti .

Kontakt osoba:

Višnja Smilović, dr. med. spec. epidemiolog
Zavod za javno zdravstvo Međimurske županije
Djelatnost za epidemiologiju
Telefon: 040 310 337
Telefax: 040 310 338
e-mail: visnja.smilovic@zzjz-ck.hr